

УДК 37.091.4 Мадзігон В.]:37.015.31:62/64

DOI <http://doi.org/10.5281/zenodo.2647178>

ORCID 0000-0002-1440-2217

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ШКОЛА З ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ АКАДЕМІКА В. МАДЗІГОНА

Петро Артюшенко

У статті актуалізовано проблему теоретичних засад і практики функціонування вітчизняних науково-педагогічних шкіл з трудового навчання у др. пол. XX – на поч. XXI століття. Розкрито досвід діяльності наукової школи академіка В. Мадзігона як видатної в Україні та відомої за кордоном особистості, акцентовано значення постаті вченого як плідного науковця, що має вагомі особисті досягнення, та лідера потужного колективу вчених з усіх регіонів країни.

Охарактеризовано специфіку діяльності науково-педагогічної школи В. Мадзігона як неформальної базової структури для забезпечення багатоаспектної проблематики навчання дітей (трудове навчання, навчання технологій і дизайну, ступенева середня школа, політехнічна освіта, позашкільна освіта з трудового навчання і технологій, реалізація принципу єдності трудового і виробничого навчання тощо), підготовки майбутніх учителів з трудового навчання, технологій та основ дизайну (пошуки нових форм розвитку професійної освіти, формулювання компетентнісних вимог до вчителя трудового навчання і технологій, з'ясування регіональних особливостей підготовки педагогічних працівників, технологій становлення і реформування трудового навчання і технологій як особливого виду соціальної практики тощо).

З'ясовано, що, реалізація змісту трудового навчання й виховання у комплексній програмі «Школа майбутнього» на основі використання існуючого навчально-методичного обладнання забезпечила розробку науково-педагогічною школою В. Мадзігона інноваційних методик та їх експериментальну апробацію, підготовку сучасної навчально-методичної допомоги вчителям – підручників з різним рівнем складності відповідно до обраного варіанту профільної та початкової професійної підготовки, методичних матеріалів і рекомендацій, навчальних програм нового покоління.

До перспектив школи віднесено розвиток проектно-центричної системи технологічної освіти (дизайн-освіти) в Україні, розв'язання суперечностей між теорією і практикою особистісно зорієнтованого навчання, накреслення педагогічних шляхів поєднання трудового навчання і технологій з різноманітними засобами мистецтва тощо.

Ключові слова: *В.М. Мадзігон, науково-педагогічна школа, трудове навчання, технології, основи дизайну, підготовка вчителя трудового навчання і технологій.*

Постановка проблеми. Питання становлення, розвитку і впливу науково-педагогічних шкіл є постійно актуальним, але в обставинах динамічних трансформацій світового освітнього простору й освітнього середовища країни воно викликає поглиблений інтерес, особливо – у контексті модернізаційних зрушень у цілісній системі підготовки тих категорій науково-педагогічних кадрів, які істотно впливають на якість Нової української школи. У зазначеному контексті перед науковими спільнотами (формальними й неформальними) все частіше постають виклики щодо вирішення навчальних проблем навчання і виховання наступних поколінь, розв'язання яких потребує сучасних зразків консолідації колективних дій учених і педагогів-практиків, постійних контактів, обміну інформацією, взаємної апробації наукових продуктів, що можливе саме в наукових школах, де зберігається спадкоємність традицій наукового пошуку та продукується нове знання. Особливий інтерес у ході подібних досліджень

викликає поява нових ідей, концепцій, методів, технологій тощо, виникнення дослідницьких потреб стосовно розвитку тих або тих галузей наук про освіту і педагогічної практики, організація й тематика наукових шкіл, у тому числі – з трудового навчання і технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематиці феномену наукової школи з середини ХХ століття присвячено низку досліджень учених (П. Анохін, В. Горський, Г. Добров, Б. Кедров, Г. Лайтко, К. Лате, С. Микулінський, С. Хайтун, Ю. Храмов, М. Ярошевський та ін.) у працях яких висвітлені загальні засади функціонування наукових шкіл як дослідницьких колективів та колективних форм наукової творчості.

Значення наукових шкіл для розвитку науки вивчалось в наукознавстві та суспільних науках (А. Антонов, І. Аршавський, Т. Кун, І. Лакатос, Д. Прайс, Н. Семенов, Г. Штейнер та ін.). Наукову школу як наукознавчу категорію було досліджено як в загальноісторичному (В. Корзун, С. Максуюкова), так і в соціокультурному контекстах (Н. Лукіна, Е. Ляхович). У педагогічній науці також зроблені спроби висвітлення досвіду творчих дослідницьких колективів (наукові школи А. Богуш, А. Бойко, І. Зязюна, О. Савченко). У працях О. Адаменко, А. Алексюка, В. Вихрущ, Л. Вовк, О. Гнізділової, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, С. Золотухіної, О. Любара, Л. Попової, І. Прокопенка, О. Соболевої, Б. Ступарика, О. Сухомлинської та ін.) поняття «наукова школа» розглянуте у контексті висвітлення проблем науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти в історико-педагогічному аспекті.

Проте системний аналіз праць учених свідчить, що вони переважно містять фактичний матеріал, опубліковані в них дані не висвітлюють динаміку та тенденції розвитку науково-педагогічних шкіл з трудового навчання, тому досвід і специфіка функціонування таких наукових шкіл залишається недостатньо вивченим з точки зору нових педагогічних реалій.

Метою статті є системний аналіз теоретичних засад і практики функціонування науково-педагогічної школи з трудового навчання академіка В.М. Мадзігона як видатної в науковому контексті України та відомої в зарубіжжі.

Виклад основного матеріалу. Василь Миколайович Мадзігон для педагогічної громадськості України та зарубіжжя – відомий учений, який досліджує проблеми трудового навчання і виховання дітей та молоді, реалізації політехнічних основ поєднання навчання з продуктивною працею. З 1971 року як аспірант та співробітник Українського науково-дослідного інституту педагогіки вчений поступово піднімався по сходах наукової кар'єри від молодшого наукового співробітника до заступника директора інституту з 1982 р. У 1975 році Василь Мадзігон закінчив аспірантуру і захистив кандидатську дисертацію з теми «Шляхи і засоби забезпечення наступності в трудовому навчанні учнів загальноосвітніх шкіл і профтехучилищ (на матеріалі електрорадіотехнічних дисциплін)»; у 1991 році йому за дисертацію «Політехнічні основи поєднання навчання з продуктивною працею» було присуджено науковий ступінь доктора педагогічних наук. В. Мадзігон є автором понад 300 наукових праць із проблем трудового навчання, виховання і профорієнтації, низки монографій і підручників з трудового навчання для загальноосвітньої школи та вищих навчальних закладів, зокрема – «Трудове навчання» (1982), «Педагогіка» (1986), «Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді» (1996), «Трудове навчання. Технічні види праці» (2005) та інші; учений має понад 10 винаходів та технічних удосконалень у галузі трудового навчання й підготовки молоді до трудової діяльності. У сучасності його науковий інтерес переважно пов'язаний із проблемою реалізації політехнічних основ поєднання навчання з продуктивною працею молоді. Під науковим керівництвом і консультуванням В.М. Мадзігона захищено 10 докторських і

близько 40 кандидатських дисертацій; він є членом спеціалізованої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова.

У дослідженнях В. Мадзігона дидактичну взаємодію основ виробництва з основами наук визначено як необхідну умову оптимального поєднання навчання з продуктивною працею. Ці дослідження розкривають нові дидактичні підходи до реалізації теоретичних та методичних основ поєднання навчання з продуктивною працею учнів. Науковою школою В. Мадзігона створено дидактичну систему відбору змісту для загальношкільної і політехнічної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл, яка базується на класифікації засобів праці, що стало підґрунтям для розробки й експериментального дослідження принципово нових навчальних програм з трудового навчання.

Такий підхід було покладено також в основу теоретичної розробки і дослідно-експериментальної перевірки різних інноваційних форм організації педагогічно доцільного шкільного виробництва. Водночас було доведено, що головним компонентом нової дидактичної системи трудової підготовки мають бути знаряддя (засоби) і предмети праці, оскільки масштабний констатувальний експеримент показав, що жодна з традиційних дидактичних систем (предметна, операційна тощо) не відповідає сучасним вимогам, адже вони механічно запозичені з професійної педагогіки, тому є малоефективними в трудовій, політехнічній підготовці учнів загальноосвітньої школи. Аналіз розвитку засобів і процесів праці різного рівня досконалості з метою виявлення дидактичних закономірностей обґрунтування і відбору змісту загальношкільних, політехнічних знань, умінь і навичок учнів дозволив академіку В.М. Мадзігону і його учням визначити базові, системоутворювальні ознаки таких закономірностей:

– функціональний склад і структура загальношкільних, політехнічних знань, умінь і навичок визначаються розвитком засобів праці (ручні, частково – комплексно-механізовані, частково – комплексно- і повністю автоматизовані);

– змістові межі нової дидактичної системи окреслюються базовими технологічними процесами, які включають основні принципи всіх процесів виробництва (механічні, фізичні, хімічні, енергетичні, біологічні й організаційно-економічні);

– на кожному етапі розвитку трудових процесів відбувається поступова передача загальношкільних функцій (енергетичні, робочі або виконавські, управління, організації, контролю й регулювання, планування і вдосконалення) від працівника до засобів праці, тому кількість трудових функцій зменшується, що веде до техніко-функціонального способу поєднання особистісних і речових елементів виробництва, а також до значного розширення технічних і технологічних знань та можливостей людини у пізнанні та поводженні з найбільш типовою чи вдосконаленою технікою і технологією.

Педагогічну ефективність трудової, політехнічної підготовки учнів значною мірою визначено реалізацією на практиці дидактичного закону про взаємозв'язки наукових основ виробництва з основами наук як оптимального шляху поєднання навчання з продуктивною працею [8; 9; 13].

Побудована за цими ознаками ілюстративно-матрична модель дозволила здійснити еволюційну класифікацію засобів праці в залежності від основних принципів усіх процесів виробництва; наповнення цієї матричної моделі уможливило відбір фактичного навчального матеріалу, який найбільш типово розкриває природу політехнічних знань. Неодмінною умовою формування змісту трудової політехнічної підготовки стала технологія освоєння учнями основних принципів усіх процесів виробництва, у кожному з яких виділено пріоритетні процеси, що дають змогу визначити

в будь-якому виді праці його функціональні носії – знаряддя та предмети (засоби) різного рівня досконалості [8].

Здійснена під керівництвом В. Мадзігона в дисертаціях О. Ботюка [2], А. Мизраха [10], В. Тименка [12], А. Цини [13] дослідно-експериментальна перевірка доступності й педагогічної доцільності експериментальної програми з трудового навчання засвідчила, що розроблена на основі багаторівневої класифікації засобів праці дидактична система загальної трудової, політехнічної підготовки є на 20% ефективнішою в порівнянні з традиційними системами. Таким чином, обґрунтована науковою школою В. Мадзігона нова дидактична система загальної трудової, політехнічної підготовки відкрила більш якісні можливості для проектування і моделювання організаційно-педагогічних форм і методів управління базовим виробництвом в умовах шкільного виробництва.

Створення сучасних освітніх стандартів третього покоління, спрямоване на розвиток Нової української школи [7], не має іншої альтернативи в організації трудової підготовки учнів, ніж як на засадах поєднання технологічної освіти з суспільно корисною працею учнів, що дозволить підвищити ефективність підготовки учнів до самостійного життя і праці. Для вирішення цього завдання суттєве значення має правильна організація трудової діяльності школярів, використання різноманітного змісту і форм організації праці учнів залежно від регіональних особливостей і виробничого оточення шкіл, матеріальної бази шкільних майстерень. Усвідомлення сучасними вчителями ролі і місця суспільно корисної праці учнів різного віку обумовлює необхідність пошуку і педагогічного обґрунтування осучаснених форм і шляхів підготовки школярів до самостійної трудової діяльності, тому особливої актуальності набувають висновки про те, що введення продуктивної праці учнів в освітній процес потребує встановлення порядку й умов її організації.

До таких умов належить зміцнення зв'язків шкіл з підприємствами в регіонах, що робить продуктивну працю дієвим засобом реалізації завдань навчання і виховання. Досягнення більшого педагогічного ефекту вчені вбачають у предметній суспільно корисній діяльності школярів в урочний і позаурочний час, у школі й поза нею, підкреслюють, що змінити на краще ставлення учнів до вивчення основ наук може лише застосування набутих ними знань і вмінь у конкретній трудовій діяльності. До таких видів діяльності віднесено самообслуговування, шефську роботу, природоохоронну діяльність тощо. Саме ці види діяльності мають велике значення у формуванні моральних якостей учнів, сприяють їхній соціально-економічній освіті.

Упродовж останніх майже сорока років В. Мадзігоном та представниками його наукової школи (В. Андріяшин, І. Волощук, О. Гнеденко, С. Журавель, Г. Іванюк, Н. Калініченко, Г. Кондратюк, Г. Левченко, В. Мадзігон, В. Моцак, В. Оржеховська, Н. Пустовіт, Д. Сингаївський, Т. Тарасова, М. Тименко, Ю. Туранов та ін.) досліджено історико-педагогічні аспекти організації продуктивної праці учнів СЗО України у другій половині ХХ ст.; здійснено проблемно-генетичний аналіз організаційно-педагогічних форм шкільного виробництва, розкрито динаміку їх розвитку; проведено порівняльний аналіз різноманітних організаційних форм продуктивної праці учнів в умовах промислового виробництва й агропрому; визначено періоди розвитку трудової підготовки учнів загальноосвітніх шкіл України у ХХ ст., охарактеризовано основні процеси становлення та розвитку організаційно-педагогічних форм шкільного виробництва, розкрито наукові підходи до організаційно-змістового наповнення продуктивної праці школярів; особливу увагу надано впливу продуктивної праці на розумовий розвиток, виховання та професійне самовизначення дітей шкільного віку.

Багато років поспіль Василь Миколайович Мадзігон є керівником і науковим консультантом проекту інноваційної моделі навчально-виховного комплексу «Школа

майбутнього». Основною метою проектування освітньо-інформаційного середовища учений вважає виховання здорової, гармонійно та всебічно розвиненої особистості. Новизна запропонованої В. Мадзігоном ідеї полягає в тому, що в її епіцентрі знаходиться завдання сформуванню відповідальної, соціально активної, творчої мислячої та працездатної особистості шляхом створення оригінальної системи безперервної освіти від народження дитини до її входження у самостійне життя. Перед своїми учнями (О. Биковська [1], В. Вербицький [3], І. Волощук [4], Л. Карташова [5], Я. Кепша [6], В. Тименко [12]) та освітянами-практиками В. Мадзігоном було поставлено наукове завдання розробити та апробувати принципи та режим найсприятливішого розвитку природних задатків, інтересів та нахилів учнів, вийти на якісно новий рівень освітньо-виховного середовища, що відповідало б вимогам часу. Підґрунтя для реалізації ступеневого трудового навчання й виховання учнів було закладено в докторських дисертаційних дослідженнях Я. Кепші та О. Биковської, виконаних за наукового консультування В. Мадзігона [1; 6].

Так, у дисертації Я. Кепші на тему «Теоретико-методичні основи формування конструктивно-технічної компетентності учнів основної школи в умовах позашкільних навчальних закладів» вперше було розроблено та теоретично обґрунтовано систему методологічного забезпечення формування конструктивно-технічної компетентності (КТК) гуртківців у процесі розв'язання конструктивно-технічних завдань, експериментально перевірено її ефективність та особливості функціонування, визначено відповідні критерії та показники ефективності, апробовано методику діагностування рівнів сформованості КТК гуртківців у процесі навчання технічних дисциплін, а також – удосконалено зміст, форми та методи конструктивно-технічної творчості гуртківців у позашкільних навчальних закладах науково-технічного напрямку з'ясовано сутність, структуру та зміст поняття КТК учня основної школи [6].

О. Биковська в докторській дисертації з проблеми «Теоретико-методологічні основи позашкільної освіти в Україні» розкрила історико-педагогічну сутність теорії та практики позашкільної освіти, установила основні хронологічні етапи розвитку позашкільних навчальних закладів, провела порівняльний аналіз сучасного стану такої освіти в Україні та інших державах. Здійснення вченою наукового обґрунтування позашкільної освіти як системи дозволило визначити структуру, компоненти, розкрити систему такої освіти в аспекті різноманітних компонентів та розвинути організаційно-управлінські засади позашкільної освіти. Розроблено методику реалізації цих засад на основі компетентнісного підходу, експериментально доведено ефективність її впровадження в позашкільних навчальних закладах, що сприяло підвищенню рівня освітніх досягнень учнів з трудового навчання [1].

Висновок. Отже, реалізація змісту трудового навчання й виховання у комплексній програмі «Школа майбутнього» на основі використання існуючого навчально-методичного обладнання забезпечили розробку науково-педагогічною школою В. Мадзігона інноваційних методик та їх експериментальну апробацію, підготовку сучасної навчально-методичної допомоги вчителям – підручників з різним рівнем складності відповідно до обраного варіанту профільної та початкової професійної підготовки.

Нині продовжується розвиток проектно-центричної системи технологічної освіти (дизайн-освіти) в Україні, розпочатий у 90-х роках ХХ століття під керівництвом В. Мадзігона науковцями НДІ педагогіки І. Волощуком, Г. Левченком, В. Тименком, опрацювання концептуальних засад формування конструктивних умінь учнів початкової школи, розв'язання суперечностей між теорією і практикою особистісно зорієнтованого навчання, накреслення педагогічних шляхів поєднання трудового навчання і технологій з різноманітними засобами мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биковська О. В. Теоретико-методологічні основи позашкільної освіти в Україні : автореф. дис... д-ра пед. наук. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К. 44 с. (2008).
2. Ботюк А.Ф. Формирование конструктивно-технических умений у младших школьников: дис... канд. пед. наук. К. 169 с. (1985).
3. Вербицький В.В. Організаційно-педагогічні основи функціонування еколого-натуралістичного центру учнівської молоді: дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Інститут педагогіки АПН України. К. 178 с. (1996).
4. Волощук І. С. Педагогічні основи розвитку творчих здібностей молодших школярів в умовах сільської загальноосвітньої школи [Текст] : автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.01. Ін-т педагогіки АПН України. К. 40 с. (1998).
5. Карташова Л. А. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін : монографія. Київ. нац. лінгв. ун-т. К. 263 с. Бібліогр. с. 238-263. (2011).
6. Кепша Я. С. Теоретико-методичні основи формування конструктивно-технічної компетентності учнів основної школи в умовах позашкільних навчальних закладів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Ін-т педагогіки НАПН України. К. 40 с. (2011).
7. Концепція Нової Української школи. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../ukrainska-shkola-compressed>.
8. Левченко Г. Е. Трудовое воспитание учащихся 4-8 классов в процессе производительного труда: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. НИИ педагогики УССР. К. 202 с. (1982).
9. Мадзігон В. М. Шляхи і засоби забезпечення наступності в трудовому навчанні учнів загальноосвітніх шкіл і профтехучилищ (на матеріалі електрорадіотехн. дисциплін). Дис. ... канд. пед. наук. К. 136 с. (1975).
10. Мизрах А. А. Формирование технико-конструкторских знаний и умений у учащихся 5-7 классов: авторефер. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. К. 20 с. (1992).
11. Організація трудового навчання та виховання учнів 5-7 класів. Г.Є. Левченко, В.М. Мадзігон, І.С. Волощук, О.П. Гнеденко [і ін.]. К. (1992).
12. Тименко В. П. Концептуальні засади формування конструктивних умінь в учнів початкової школи. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. Вип. 32. С. 53-57. (2007).
13. Цина А.Ю. Педагогическое обоснование системы общетрудовых знаний и умений учащихся 4-6 классов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Научно-исследовательский институт педагогики УССР. К. 16 с. (1988).
14. Цина А.Ю. Особистісна орієнтована професійна підготовка майбутніх учителів технологій: теоретико-методичний аспект : [монографія]. Полтава. ПНПУ. 326 с. (2011).

REFERENCES

1. By`kovs`ka O. V. Teorety`ko-metodologichni osnovy` pozashkil`noyi osvity` v Ukrayini [Theoretical and methodological foundations of out-of-school education in Ukraine] : avtoref. dy`s... d-ra ped. nauk. Nacz. ped. un-t im. M.P. Dragomanova. K. 44 s. (2008).
2. Botyuk A.F. Formy`rovany`e konstrukty`vno-texny`chesky`x umeny`j u mladshy`x shkol`ny`kov [Formation of constructive and technical skills from younger schoolchildren]: dy`s... kand. ped.. nauk. K. 169 s. (1985).
3. Verby`cz`ky`j V.V. Organizacijno-pedagogichni osnovy` funkcionuvannya ekologo-naturalisty`chnogo centru uchnivs`koyi molodi [Organizational-pedagogical bases of functioning of ecological and naturalistic center of pupils' youth]: dy`s... kand. ped. nauk: 13.00.01. Insty`tut pedagogiky` APN Ukrayiny`. K. 178 s. (1996).
4. Voloshhuk I. S. Pedagogichni osnovy` rozvy`tku tvorchy`x zdibnostej molodshy`x shkolyariv v umovax sil`s`koyi zagal`noosvitn`oyi shkoly` [Pedagogical bases of development of creative abilities of junior pupils in conditions of rural general school] [Tekst] : avtoref. dy`s... d-ra ped. nauk: 13.00.01. In-t pedagogiky` APN Ukrayiny`. K. 40 s. (1998).

5. Kartashova L. A. Sy`stema navchannya informacijny`x tehnologij majbutnix vchy`teliv suspil`no-gumanitarny`x dy`scy`plin [System of training of information technologies of future teachers of social and humanitarian disciplines] : monografiya. Ky`yiv. nacz. lingv. un-t. K. 263 c. Bibliogr. s. 238-263. (2011).

6. Kepsha Ya. S. Teorety`ko-metody`chni osnovy` formuvannya konstrukty`vno-texnichnoyi kompetentnosti uchniv osnovnoyi shkoly` v umovax pozashkil`ny`x navchal`ny`x zakladiv [Theoretical and methodical bases of formation of constructive-technical competence of pupils of the basic school in conditions of out-of-school educational establishments] : avtoref. dy`s. ... d-ra ped. nauk : 13.00.02. In-t pedagogiky` NAPN Ukrayiny`. K. 40 c. (2011).

7. Koncepciya Novoyi Ukrayins`koyi shkoly` [Concept of the New Ukrainian School]. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../ukrainska-shkola-compressed>.

8. Levchenko G. E. Trudovoe vospytany`e uchashhy`xsya 4-8 klassov v processe proy`zvody`tel`nogo truda [Labor education of pupils of grades 4-8 in the process of productive labor]: dy`s. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. NY`Y` pedagogy`ky` USSR. K. 202 s. (1982).

9. Madzigon V. V. Rozvy`tok organizacijno-pedagogichny`x form shkil`nogo vy`robny`czstva v Ukrayini (druga polovy`na XX stolittya) [Development of organizational-pedagogical forms of school production in Ukraine (second half of the twentieth century)] : avtoref. dy`s... kand. ped. nauk: 13.00.02. In-t pedagogiky` APN Ukrayiny`. K. 18 c. (2009).

10. My`zrax A. A. Formy`rovany`e texny`ko-konstruktorsky`x znany`j y` umeny`j u uchashhy`xsya 5-7 klassov [Formation of technical and design knowledge and skills in students 5-7 grades]: avtorefer. dy`s... kand. ped. nauk: 13.00.01. K. 20 s. (1992).

11. Organizaciya trudovogo navchannya ta vy`xovannya uchniv 5-7 klasiv [Organization of labor education and education of students 5-7 grades]. G.Ye. Levchenko, V.M. Madzigon, I.S. Voloshhuk, O.P. Gnedenko [i in.]. K. (1992).

12. Ty`menko V. P. Konceptual`ni zasady` formuvannya konstrukty`vny`x umin` v uchniv pochatkovoyi shkoly` [Conceptual foundations for the formation of constructive abilities in elementary school students]. *Visn. Zhy`tomy`r. derzh. un-tu im. I. Franka*. **Vy`p. 32**. S. 53-57. (2007).

13. Cy`na A.Yu. Pedagogy`cheskoe obosnovany`e sy`stemy obshhetrudovy`x znany`j y` umeny`j uchashhy`xsya 4-6 klassov [Pedagogical substantiation of the system of general knowledge and skills of pupils of 4-6 grades]: avtoref. dy`ss. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. Nauchno-y`ssledovatel`sky`j y`nsty`tut pedagogy`ky` USSR. K. 16 c. (1988).

14. Cy`na A.Yu. Osoby`stisna oriyentovana profesijna pidgotovka majbutnix uchy`teliv tehnologij: teorety`ko-metody`chny`j aspekt [Personality-oriented professional training of future technology teachers: theoretical and methodical aspect]: [monografiya]. Poltava. PNP. 326 s. (2011).

ARTYUSHENKO P.

SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL SCHOOL OF LABOR STUDY OF ACADEMY V. MADZIGONA

The article presents the problem of theoretical foundations and practice of functioning of national scientific and pedagogical schools with labor training in other fields. XX – at the beginning XXI century. The experience of academician V. Madzigan academic school as outstanding in Ukraine and well-known personality abroad is revealed, the importance of the figure of a scientist - a prolific scientist with significant personal achievements and the leader of a powerful team of scientists from all regions of the country is accentuated.

Characterized by the specifics of the activity of V. Madzigan's scientific and pedagogical school as the informal basic structure for ensuring multidisciplinary education of children (labor training, technology and design training, high school secondary school, polytechnical education, out-of-school education in labor studies and technologies, implementation of the principle of unity of labor and production training, etc.), training of future teachers in labor training, technologies and design basics (finding new forms of professional education development, compiling a computer tentnisnyh requirements for teacher training and the employment of technologies ascertain the regional characteristics of teacher staff, technology formation and reforming labor training and technology as a

special kind of social practice, etc.). It was found out that the implementation of the content of labor education and upbringing in the comprehensive program «School of the Future» on the basis of the use of existing educational and methodological equipment provided the development of the innovative teaching methods and their experimental testing, the training of modern teaching and methodological assistance to teachers to the teachers of V. Madzigan scientific and pedagogical school - textbooks with varying degrees of difficulty in accordance with the chosen version of elementary and initial vocational training.

The prospects of the school include the development of the design-centered system of technological education (design education) in Ukraine, the resolution of contradictions between the theory and practice of personally oriented learning, the design of pedagogical ways of combining labor education and technologies with a variety of arts.

Key words: *V.M. Madzigon, scientific and pedagogical school, labor training, technology, basics of design, training of a teacher of labor training and technology.*

Надійшла до редакції 12.08.2018 р.